Pe jekh tomnaki ratyi jekh rom zhalas khere perdal pe murmunci. Sar zhal, daba dikhel variso, ke tunyariko sas. Ande kirchima sas, haj akanak lokhes zhal khere. Ushtyavel jekh baro, murmunto sas kothe, haj tele pelas po murmunto. Mates phenel e vorba: — Mishto avlas kadale manushesa te xav ratyine!
Lokhes khere gelas. Sar xalas, varikon mardas o vudar. Andre avilas jekh gazho, ande kalye gadende.
— Lashi ratyi more, tu akhardan man, tu kamesas manca te xas? Akanak kathe som!
— Mishtoj, mishtoj, besh tele haj xa!
O gazho tele beshlas, haj xalas romesa. Pala kodi pile lashi mol. Kana chajile, o strejino phenel romeske:
— Chi daras mandar?
— Chi darav!
— Atunchi av manca kaj me beshav, vi me dav tu xamasko, pimasko. De me ande murmunci beshav. Vi kade aves manca?
— Me chi darav, me chi bunuj, zhav tusa kaj tu beshes. Sikav mange o drom, haj zha tu angla mande!
Zhan avri ande murmunci. Kothe tordyiline, kaj sas bengesko murmunto, ke beng sas kodo mulo gazho. Po murmunto avri puterdyilas jekh bari xiv kerdyilas, gradichonca. O rom chi akanak chi darajlass, de ferindo sas, angle las peski shuri, haj zurales xutyildas la. O beng sama las kodi, haj phendas leske:
— Chi trubuj shuri, me chi som tyo dushmano, av manca tele, haj na dara!
— Mishtoj, mishtoj! — phendas o rom, ke inke jekh cerra mato sas la molyatar.
Kana tele resline telaj e phuv, jekh shukar mal dikhlas o rom, haj shukares pekelas o kham, haj dicholas jekh shukar baro kher.
— Kado kher muroj! Faj tu lestar!
— Faj ma, de ma chi trubuj, si ma opre pe phuv jekh cini kolyiba, vi kodi lashij mange!
— Shaj si tu kasavo shukar kher!
— Maj dela o Del! — phendas lokhes o rom.
— So phendan more? — pushlas o mulo e romestar.
— Chi phendom khanchi, feri xasav!
— Mishtoj, mishtoj! Akanak vi aba kathej muro kher. Av andre, haj xa manca vi kathe. Daras?
— Chi darav, zha tu angle, haj dikh o drom!
O mulo, ke beng sas, sako falo zhanglas te kerel. Vrazhisardas pe mesalyate but xamasko, pimasko. Sas kothe peko mas, kirado mas, goj, parno manro, thulomas. O rom haj o mulo xale, pile. Kana o rom chajilas, kade phendas le bengeske, le muleske:
— Najis tyo lashipe, de me aba kamav te zhav khere!
— Ashun pe man more!
— Mishtoj, mishtoj!
— Me dav tut jekh trasta, ande late manro si. Kana varikon dela tu variso xamasko, pimasko, vi tu trubuj te des anda tyo manro. Te na bister so me phendom, te muri vorba bistres, meresa!
— Mishtoj, mishtoj! — phendas o rom lokhes, ke cerra mato sas.
O mulo ingerdas le romes kaj sas le gradichuri, kaj o murmunto.
— Kothe zhal opre tyo drom, more, zha khere, zha palpale pe phuv!
O rom opre zhalas pe gradichuri, haj pale ande murmunci sas. O murmunto andre

phandadyilas. O rom krujal dikhlas, chudij pes, ke bipinzhardo sas o than. Sarte barilinosas e murmunci, haj o gav. But khera sas kothe, de kana voj tele zhalas, inke nas. So pecipijas? Zhikaj o rom kothe sas kaj o mulo, shel bersh nachilas pe phuv. O rom chi zhanglas kodi. Mizmeri sas. Zhalas po drom, kaj sas e kirchima. Misto late jekh kaver kirchima sas kothe, jekh nyevi. Chi pinzhardas kothe chi jekh manushes. Pushlas manushendar:
— Mure manusha! Beshlas kathe jekh rom, kon pulnijari sas, lesko anav sas Joka.
— Me chi pinzharav les, kathe chi trajol pulnijari, chi Joka chi kaver. De akanak avel jekh phuro gazho, kon ijavardesh bershengoj, voj sakofalo zhanel.
Avilas kaj e kirchima jekh phuro gazho, kon bakrari sas, vi lesko anav Bakrari sas. Dyes das o phuro, haj pushenas lestar:
— Pinzhares phuro kasave romes kon pulnijari sas, haj lesko anav Joka sas?
— Kana me cino shavo somas, muro dad phendas mange, hoj trajilas pe gavesko agor jekh rom, kon pulnijari sas, haj lesko anav Joka sas, de kodo rom jekhar xasajlas. Chi khonyik chi zhanglas pa leste khanchi.
— Phuro, me som kodo rom, se som Joka, me avilom palpale...
— Na phen more, naj chaches so te phenes amenge, ke kodo rom shel bersh aba kaj xasajlas!
— Shel bersh nachilas, kaj me palpale avilom?
Sakon chudinas pen, haj magline le romes, te phenel peski paramicha. Haj o rom phendas so pecipijas lesa. Le gazhe dine les pimasko, xamasko, e paramicha majmishto te zhal. O rom bisterdas kodi, so phendas o mulo, chi das le manushenge manro. Jekhar so dikhline le gazhe. E romeske shor lokhes barilas, barilas, haj o rom phurilas, avlas penda bershengoj, shovvardesh bershengoj..., shel bershengoj, haj o rom mulas. Chi inkerdas andre so phendas les o beng.
E trasta, ande soste sas o manro, baro glaso das, haj e trasta aba chi sas kothe. O beng palpale ingerdas o manro.

Az eltűnt cigány

Egy ôszi estén egy cigány ember megy haza a temetôn keresztül a kocsmából. Ahogy a sírok közt botorkál a sötétben, elbukik az egyik síron. Kissé kótyagos hangon megszólalt:
— De jó volna ezzel az emberrel vacsorálni!
Nem félt ô a temetôben, csak elbotlott, s ez jutott eszébe. A cigánytelepre az út a temetôn keresztül volt a legrövidebb. Lassan hazaballagott. Ahogy kezd enni, valaki kopogtat az ajtón. Egy fekete ruhába öltözött ember lépett be az ajtón, és köszönt:
— Szép jó estéket cigány! Hívtál vacsorára, eljöttem!
— Jól van, gyere be, egyél, igyál velem!
A cigány nem volt ijedôs. Leültette a vendéget, étellel, itallal kínálta. Volt kenyér, szalonna, hagyma, még egy üveg bor is elôkerült a nagykabát zsebébôl. Ahogy ettek, ittak, megszólalt a vendég:
— Köszönöm a vendéglátást! Most én hívlak meg téged hozzám vendégségbe, de ugye nem félsz, mert a temetôbe megyünk?
— Nem félek én, csak te menj elöl, mert én nem tudom az utat!
Elindultak a temetôbe. Ott álltak meg, ahol a cigány elbotlott. A síron egy lyukat láttak, és

lépcsô vezetett le a mélybe. A cigány most sem félt, de óvatos volt, az embert küldte elôre. Közben elôvette bicskáját, és kinyitotta, lesz, ami lesz, gondolta magában. Nem volt szüksége rá, mert az ember hátraszólt hozzá:
— Tedd csak el nyugodtan a késedet, nem akarlak én téged bántani!
— Jól van, jól van! — szólt a cigány, kissé részegen.
Ahogy mennek lefelé a lépcsôn, kezdett mind világosabb lenni. A cigány egy másik világba került. Elôttük volt egy nagy rét, és a rét közepén egy szép kis házikó. Mondja az ember:
— Ez az én házam, és itt lakom. Jössz-e velem tovább?
— Megyek veled. Hát ez a ház szebb, mint az enyém! De nekem mégsem kell, jobb a magamé!
— De azért jó lenne, ha ilyen szép házad lenne? Még lehet neked is! — és az ember huncutul fölnevetett.
Odaérnek a házhoz, belépnek, elöl az ember, mögötte a cigány. A cigány elámult azon, amit ott látott. Egy hatalmas asztal volt a szoba közepén, rajta mindenféle ennivaló, innivaló. Volt ott sült hús, sonka, kolbász, hurka, paprikás, libasült, meg mindenféle finom falat, meg italok.
— Na cigány! Most ehetsz, ihatsz kedvedre!
És nekiláttak az evésnek, ivásnak. Csak ettek szótlanul, és nagyokat kortyoltak az üvegekbôl, a jóféle italokból. Mikor a cigány már úgy érezte, hogy tele van, megszólalt.
— Kedves egykomám! Ettem is, ittam is, most már szeretnék hazamenni! Sok dolgom van!
— Hát ha annyira menni akarsz, nem bánom, nem tartalak itt, pedig jó dolgod lenne! Igyál még egy kicsit, aztán figyelj ide, de jól jegyezd meg amit mondok, mert ha nem, baj lesz belôle!
— Jól van, jól van, mondjad csak! — szólt a cigány, de már annyira részeg volt, hogy nem is figyelt az ember szavaira.
— Itt van ez a tarisznya. Ebben van egy kenyér, ez a kenyér olyan, hogy soha el nem fogy. Ebbôl mindenkinek adnod kell, s ha valaki megkínál téged, adjál a kenyérbôl neki, de el ne felejtsd, mert akkor meghalsz. Megértetted, amit mondtam?
— Hát persze! — mondta a cigány, de nem valami nagy meggyôzôdéssel, mert az ital már erôsen elborította az agyát.
— És most gyere velem, felviszlek a másik világba!
Az ember megfogta a cigány kezét, és maga után húzta felfelé a lépcsôkön. Ahogy a cigány felért, a fekete ruhás ember eltűnt. A cigány egyedül állt a temetôben egy sír mellett, ami közben bezárult. Nem hitt a szemének, amint körülnézett. Olyan más volt a temetô, mint azelôtt. Nappal van, jól lát mindent. Megy ki az út felé, hogy megkeresse a házát. Nem ismert rá a falura sem, az útra sem. Hirtelen kijózanodott. Mi történhetett, vagy talán a szeme megcsalja? Keresi a házát, de ott már másik ház áll. Ahol üres helyek voltak, ott házak vannak mindenütt. Megdörzsöli a szemét, álmodik talán? De hát a táska ott lógott az oldalán, benne a kenyérrel, meg a bicskája is ott volt a zsebében. Mi is történhetett vele? Egy kocsmát látott a közelben. A kocsma elôtt emberek álldogáltak, meg lovaskocsik, mert a kocsmával szemben lakott a kovács. Gondolta, odamegy a kocsmához, és megkérdezi az embereket, hol van most. Odaért a kocsmához, köszön az embereknek.
— Jó napot emberek!
— Jó napot magának is!
— Mondják már meg, hol vagyok? — kérdi tôlük.
— Hogy hogy hol van? Hát Dobozon!
— Ez nem lehet, mert itt házak vannak, új házak sorban, és még tegnap nem voltak, mikor erre jártam!
— Ne mondjon ilyet, jó ember! Hát kicsoda maga?

—Én itt lakom a falu végén, a cigánytelepen, Sóssziken. Én vagyok a Jóska cigány, aki lábasokat, üstöket szokott foltozni. Hát senki sem ismer meg?
— Emberek! Ki látta ezt a cigányt itt?
Az emberek nem tudtak erre mit felelni, összenéztek, talán bolond ez az ember?
A kocsma sarkában ült egy öreg juhász. Odamennek hozzá, és kérdik tôle:
— Mondja Juhász bácsi, maga itt a legöregebb ember a faluban, majdnem 100 éves már. Emlékezik-e a foltozó Jóska cigányra?
— A Jóska cigányt mondtad?
— Azt hát, aki foltozó volt!
— Várjál csak fiam, emlékszem, hogy amikor kicsi voltam, az apám mondta, hogy lakott itt egy cigány, aki edényeket foltozott, azt hiszem, Jóska volt a neve. De az a cigány hirtelen eltűnt, senki sem tudta, hová mehetett. Évekig vártak rá, nem került elô. A házát lebontották.
Közben a cigány is odaért az öreg juhászhoz, és mondja neki:
— Jó ember, én vagyok az a cigány, aki eltűnt, de most visszajöttem!
— Az nem lehet, az a cigány már vagy 140 éves lenne. Te alig vagy 40 éves.
— Higgyetek nekem, én vagyok az a cigány. Annyi idô telt volna el, amíg én nem itt voltam ezen a világon?
— Mesélje csak el, hol volt maga? Micsoda másik világot emleget nekünk?
Közben az emberek körülvették, hogy mesélje el mi történt vele, merre járt, mit csinált. Leültették egy asztal mellé, italt tettek elébe, hogy jobban forogjon a nyelve. Ahogy meséli a történetet, közben nagyokat húz a borból, látják ám, hogy a cigány kezd öregedni. Nôtt a szakálla, haja, arca kezdettráncosodni, haja fehéredni, egyre öregebbnek látszott. Még végig mondta a történetét, s végül még annyit nyögött ki: a kenyér. Aztán lefordult a székrôl, meghalt. Az egyik ember a tarisznya után nyúlt, mert ott feküdt az asztalon, a többiek csak ámultak a csodálkozástól, ilyet még nem láttak. Ahogy a kenyérhez ért az ember keze, egy nagyot robbant a kenyér és a tarisznya eltűnt, csak a büdös égett szag maradt utána. Az emberek percekig meg voltak dermedve a rémülettôl.
A cigány elfelejtkezett a kenyérrôl a nagy ivás közepette. Elfelejtette az ördög szavát, hogy mindenkit kínáljon meg a kenyérbôl, mert ha nem, meghal. Úgy berúgott, hogy mindent elfelejtett. Amíg lent járt az alvilágban, száz év telt el fönt, ezért nem ismert rá a falura, az emberekre.